

НОВІ ДАНІ ПРО ГРИБИ УРОЧИЩА ХОЛОДНИЙ ЯР

М.М. Пруденко, В.В. Джаган

Канівський природний заповідник, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Відомості про гриби урочища Холодний Яр та навколишніх територій до початку ХХІ ст. в літературі були відсутні. З огляду на це, протягом 2000 та 2004 рр. було розпочато вивчення грибів різних систематичних та екологічних груп урочища Холодний Яр для з'ясування їх видового складу та поширення в різних рослинних угрупованнях. В результаті цих досліджень було відмічено 180 видів грибів та грибоподібних організмів, повний список яких наведений у відповідній публікації (Пруденко, Джаган, 2005).

В серпні 2005 р., під час нетривалої експедиції по Черкащині, на території урочища Холодний Яр, зокрема в Креселецькому лісництві, нами було виявлено 35 видів грибів та грибоподібних організмів із 7 порядків 4 класів відділів Мухомycota, Ascomycota, Basidiomycota та групи анаморфних грибів, раніше не вказаних для Холодноярських лісів. Разом з тим, для 4 видів облигатнопаразитних грибів, раніше вказаних для даної території, відмічені нові рослини-господарі.

Нижче наводимо анотований список цих грибів та грибоподібних організмів. У роботі використано класифікаційну схему грибів, наведену у 8-му виданні "Ainsworth and Bisby's Dictionary of the Fungi" (Hawksworth et al., 1995). Скорочення авторів таксонів грибів відповідають сучасному стандарту (Р.М. Kirk, А.Е. Ansel, 1992).

Символом # позначено нові для урочища „Холодний Яр” види грибів, * – нові види рослин-господарів.

Відділ Мухомycota

Клас Мухомycetes

Порядок Liceales

Родина Tubiferaceae

Tubifera ferruginosa Gmel. — на гнилих стовбурах дерев, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

Відділ Ascomycota

Клас Ascomycetes

Порядок Erysiphales

Erysiphe heraclei DC. (анаморфа) (Soc. *Puccinia chaerophylli* Purton) – на *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, південно-східний берег озера, 12.08.2005.

Erysiphe urticae (Wallr.) S. Blumer (анаморфа) – на *Urtica dioica* L., Креселецьке лісництво, по дорозі до монастиря, 12.08.2005.

Golovinomyces cichoracearum (DC.) Heluta (анаморфа) – на *Mycelis muralis* (L.) Dumort., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Golovinomyces depressus (Wallr.) Heluta – на *Arcium lappa* L.*, Креселецьке лісництво, околиці монастиря, 12.08.2005.

Golovinomyces galeopsidis (DC.) Heluta (анаморфа) – на *Leonurus cardiaca* L., Креселецьке лісництво, околиці монастиря, 12.08.2005.

Sphaerotheca balsaminae (Wallr.) Kari – на *Impatiens noli-tangere* L., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, берег озера, 12.08.2005.

Sphaerotheca fugax Penz. et Sacc. (анаморфа) – на *Geranium sanguineum* L., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Відділ Basidiomycota

Клас Basidiomycetes

Порядок Agaricales

Родина Amanitaceae

Amanita phalloides (Waill. ex Fr.) Secr. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, одинично, 11–13.08.05.

Родина Tricholomataceae

Clitocybe ericetorum (Bull.) Quél. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

Marasmius scorodonius (Fr.) Fr. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, понад дорогою, місцями часто, 11–13.08.05.

M. rotula (Fr.) Fr. – на загниваючих гілках, листі, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

Порядок Russulales

Родина Russulaceae

Russula farinipes Rom. apud Britz. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, звичайно, 11–13.08.05.

R. fragilis (Fr.) Fr. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, звичайно, 11–13.08.05.

R. maculata Quél. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

R. nigricans (Merat.) Fr. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, місцями часто, 11–13.08.05.

R. virescens (Zant.) Fr. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

Порядок Lycoperdales

Родина Lycoperdaceae

Bovista nigrescens Pers. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, узлісся, зрідка, 11–13.08.05.

Lycoperdon pussillum Pers. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, звичайно, 11–13.08.05.

Родина Geastraceae

Geastrum fimbriatum (Fr.) Fisch. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка, 11–13.08.05.

Порядок Sclerodermatales

Родина Sclerodermataceae

Scleroderma citrinum Pers. – на ґрунті, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, зрідка. 11–13.08.05.

Клас Teliomycetes

Порядок Uredinales

Coleosporium tussilaginis (Pers.) Lév.– *Campynula ranunculoides* L., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Puccinia caricina DC. – *Carex* sp.*, Креселецьке лісництво, по дорозі до монастиря, 12.08.2005.

Puccinia chaerophylli Purton (Soc. *Erysiphe heraclei* DC. (анаморфа) – на *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm. *, Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, південно-східний берег озера, 12.08.2005.

Puccinia epilobii DC. – на *Epilobium* sp., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Puccinia hieracii (Röhl.) H. Mart. – *Taraxacum officinale* Webb ex Wigg., Креселецьке лісництво, дорога до монастиря, 12.08.2005.

Puccinia malvacearum Bertero ex Mont. – *Malva sylvestris* L., Креселецьке лісництво, дорога до монастиря, 12.08.2005.

Puccinia petasitis-pulchellae Lüdi – *Petasites spurius* (Retz.) Reichenb., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, 12.08.2005.

Puccinia tanacetii DC. – *Artemisia vulgaris* L., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, 12.08.2005.

Uromyces pisi (DC.) G.H. Otth – на *Lathyrus* sp., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, луки на схід від лісництва, 12.08.2005.

Uromyces trifolii-repentis Liro ex Liro – на *Trifolium repens* L., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, луки, навколо озера, 12.08.2005.

Анаморфні гриби

Ramularia sambucina Sacc. – на *Sambucus ebulus* L., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Phoma exigua Desm. – на *Sambucus ebulus* L., Креселецьке лісництво, берег озера, 12.08.2005.

Sepedonium aurea-fulvum Cke et Mass. – на *Xerocosmos* sp., Креселецьке лісництво, дубово-грабовий ліс, звичайно, 11–13.08.05.

Septoria rubi Westend. – на *Rubus* sp., Креселецьке лісництво, по дорозі до монастиря, 12.08.2005.

Література

- Пруденко М.М., Джаган В.В. (2005): Видовий склад грибів урочища "Холодний яр". - Запов. справа в Україні. 11 (1): 21-28.
- Hawksworth D.L., Kirk P.M., Sutton B.C., Pegler D.N. (1995): Ainsworth et Bisby's Dictionary of the Fungi. Ed. 8th. 1-616.
- Kirk P.M., Ansel A.E. (1992): Authors of fungal names. - Index of fungi (Suppl.) – Wallingford: Int. Mycol. Inst. and Inst. of CAB International. 1-95.